Petr Kaleta

František Doucha a Lužičtí Srbové

Život

Na české národní obrození mělo od prvopočátku vliv několik lingvisticky velmi dobře vybavených osobností, které svými díly zásadně ovlivnily průběh národních obrození v dalších slovanských zemích. Na předních místech mezi nimi stojí Josef Dobrovský, Václav Hanka, František Ladislav Čelakovský nebo Pavel Josef Šafařík, avšak je mezi nimi rovněž několik dalších národních buditelů, jejichž neméně významná díla se z našeho povědomí vytratila. Patří sem básník, překladatel, publicista a bibliograf, kněz František Doucha.

František Doucha[1] se narodil 31. 8. 1810 v Praze v Karmelitské ulici č. 374/23 Františku a Kateřině Douchovým. Rodiče nebyli příliš majetní, ale svým dětem se snažili poskytnout co nejlepší vzdělání. František, nejstarší z Douchových dětí, ve škole výborně prospíval. Nejdříve navštěvoval farní školu u sv. Tomáše a poté byl přijat na malostranské gymnázium. Studuje filozofii, a pak nastupuje do arcibiskupského semináře, kde se po dosavadních studiích probíhajících v němčině vyrovnává se svým mateřským jazykem, spisovnou češtinou. Arcibiskupský seminář patřil k nejvýznamnějším vlasteneckým centrům a každoročně jej tehdy opouštěla řada nadšených kněží šířících dále národní myšlenky. Než dosáhl čtyřiadvaceti let, což byl věk, nezbytný pro vysvěcení na kněze, pobýval v Brandýse nad Labem u tamního děkana a vikáře Antonína Burgera. S jeho pomocí se připravoval na dráhu gymnaziálního profesora, již nastoupil v roce 1834 jako auskultant na Pražském akademickém gymnáziu.

Ještě v dubnu téhož roku však byl vysvěcen na kněze a jako kaplan poslán do Petrovic-Obděnic u Vysokého Chlumce. Zdraví však neměl pevné a časté záněty hlasivek způsobily, že částečně ztratil hlas. Vzdal se kazatelské činnosti a vrátil se do Prahy, kde byl penzionován. Přijal místo domácího kněze u rytíře Bedřicha Neupaura v Golčově Jeníkově, poté u Karla, hraběte Pachty. Střídavě tehdy pobýval s hraběcí rodinou v Praze a v Mníšku až do smrti hraběte v roce1846 a jeho ženy v roce 1847. Vrátil se do Prahy, kde nalezl domov ve skromné místnosti minoritského kláštera u sv. Jakuba na Starém Městě. Nedostatek slunce a chladné klášterní prostředí mu neprospívaly a jistě i vrozená dispozice a nedostatečně bohatá strava ovlivnily vznik plicní tuberkulózy, na niž nakonec zemřel.[2]

---

[1] Pozůstalost Františka Douchy je uložena ve třiatřiceti kartonech v literárním archivu Památníku národního písemnictví v Praze. O Douchově životě a díle nejzevrubněji pojednávají tyto práce: HORÁKOVÁ, J., Písemná pozůstalost Františka Douchy. FF UK, Praha 1995 (diplomová práce); HIKL, K., František Doucha. Jungmannovec. Praha 1913; VODIČKA, K. Š., František Doucha. Jeho život a působení. Praha 1884; STEHLÍK, O., Korespondence Františka Douchy. Vlast, č. 1, říjen 1915, s. 28–35; č. 2, listopad 1915, s. 135–144, č. 4, leden 1916, s. 309–315, č. 5, únor 1916, s. 373–378; č. 7., duben 1916, s. 540–543; č. 8, květen 1916, s. 599–604; č. 9, červen 1916, s. 701–707; č. 10, červenec 1916, s. 783–788; č. 1, říjen 1916, s. 42–47; č. 2, listopad 1916, s. 129–134.

[2] HORÁKOVÁ, J., Písemná pozůstalost Františka Douchy. FF UK, Praha 1995, s. 19.

Od roku 1852 byl zván v letním období jako dobrý společník a vážený učenec na šlechtické statky.[3] Doucha patřil k nejvzdělanějším představitelům české inteligence a jeho mimořádné jazykové nadání[4] mu umožňovalo, aby se pravidelně seznamoval s nejnovější zahraniční naučnou i beletristickou literaturou a mnohá díla také překládal. Aktivně se účastnil vlasteneckého hnutí v českých zemích. Roku 1848 byl zvolen za člena Slovanského sjezdu, v roce 1850 za člena Královské české společnosti nauk a byl i zakládajícím členem Matice české.[5]

V roce 1858, po přílišném namáhání psaním, mu ochrnula pravá ruka (tzv. písařská křeč). Léčil se poté ve Františkových Lázních a v Teplicích, avšak lékaři mu nedávali velkou naději na zlepšení jeho stavu. Doucha se však nevzdal a naučil se psát levou rukou. V roce 1861 se měl po smrti Václava Hanky stát muzejním knihovníkem, zdravotní stav mu to však nedovolil a místo knihovníka obdržel po jeho přímluvě přítel Antonín Vrťátko. V roce 1867 byl jmenován arcibiskupským notářem a 6. dubna 1884 oslavil tzv. druhotiny, padesát let od vysvěcení na kněze. Přesto, že ho po celý život provázely nemalé zdravotní problémy, dožil se díky své vůli a kázni na svou dobu poměrně vysokého věku. Zemřel 3. listopadu 1884 u Milosrdných sester v Praze a pochován je na Vyšehradě. Jak se zmiňují jeho současníci, patřil F. Doucha k nejpracovitějším a zároveň nejskromnějším českým buditelům: „Poznal jsem nemnoho lidí tak ušlechtilých, jemných a vzácně skromných, jako byl pater František Doucha ... tak chudý, chuďoučký byl. Chudoba z něho v pravém slova smyslu čišela ... Jestliže kdo tu křesťanskou, evangelickou chudobu vychutnal až na dno, byl to milý ten a dobrý kněz. Byl knězem vším svým zjevem, každým slovem a jistě taky každým dechem a tepem srdce svého.“[6]

Dílo

Na lingvistickou stránku českého národního obrození mělo zásadní vliv dílo Josefa Jungmanna (1773–1847), který vytyčil základní cíle v oblasti českého básnictví, překladatelství, prózy a slovníkářství. Podnítil odbornou činnost řady spolupracovníků a především mladých pokračovatelů svého díla. K jeho předním žákům náleží František Doucha, který prohluboval a rozšiřoval Jungmannovu práci v oblasti publicistické, vlastenecky buditelské, bibliografické, lexikální, básnické a prozaické. Douchovu spi-

[3] Pobýval např. u hrabat Harrachů v Horních a Dolních Rakousích, u hrabat Trautmansdorfů v Herálci, u hraběte Šternberka v Šternberku nad Sázavou, u hraběte Schönborna v Dlažkovicích, u hrabat Otakara a Heřmana Černínů ve Vídni, v Dymokurech a na Krásném Dvoře, u šlechtice Antonína Veitha v Libichově, u rodiny Wágnerových v Jirnách, u hraběte Deyma v Nemyšli u Tábora, u rodiny hraběte Valdštejna v Doksech, v Mnichově Hradišti a Podmoklí, u hraběte Westfalena v Chlumci u Teplic, u barona Schonberga v Roth-Schonbergu v Sasku a u dalších. VODIČKA, K. Š., František Doucha. Jeho život a působení. Praha 1884, s. 7–8.

[4] Ovládal čtrnáct cizích jazyků. Uměl německy, latinsky, francouzsky, anglicky, rusky, polsky, portugalsky, chorvatsky, slovinsky, hornolužicky, dolnolužicky, italsky, španělsky, švédsky, srbsky a bulharsky.

[5] Byl také čestným nebo řádným členem mnoha dalších společností, např. Svatoboru, Měšťanské besedy, Umělecké besedy, Pražské učitelské besedy, Píseckého učitelského spolku aj. HORÁKOVÁ, J., s. 20.

[6] YPSILON, O dvou korektorech a jedné korektuře. Národní Listy (Literární příloha), č. 129, 1. června 1919.

sovatelskou a publicistickou činnost lze rozdělit na dvě základní fáze. V první, od konce třicátých let 19. století do poloviny čtyřicátých let, Doucha vystupuje jako Jungmannův epigon a množství svých lexikálních příspěvků nepodepisoval. Psal krátké naučné anekdoty a velmi dobře vystihl formu buditelského působení na etnogeneticky se utvářející česká města a na národní a vlastenecké uvědomění Čechů. Jungmannovu práci rozšiřoval, avšak neprohluboval. Teprve po čtyřletém pražském pobytu (1848–1852) se odhodlal k tolik potřebné překladatelské činnosti. Dokázal využít svého výjimečného jazykového nadání a jazykového citu k rytmicky i jazykově přesným překladům, které tvoří přechod od Jungmanna a jeho spolupracovníků až ke geniálnímu básníkovi z konce 19. století, Jaroslavu Vrchlickému.

Již jako bohoslovec a rovněž později jako kaplan v Petrovicích byl F. Doucha literárně činný. Z této doby pochází jeho sbírka neznámých lidových rčení. Své stati a příspěvky publikoval v letech 1829–1884 v českých a německých časopisech.[7] Douchovým nejstarším příspěvkem je článek *Odpuštění* v *Časopise pro katolické duchovenstvo* z roku 1829 a k jeho prvním pracím patří filozofující a mravně-etické úvahy, v nichž komentuje a rozvádí etické názory zahraničních autorů a seznamuje českou veřejnost s překlady zajímavých historek a anekdot (např. *Květy* a *ČČM*). Jemný vkus, klidné a zralé podání se již objevuje v Douchových nejstarších prozaických překladech. Jsou to překlady Herderových bájí, otištěných v letech 1838–1839 v *Květech*.[8] Podstatné jsou také jeho vlastenecké články roztroušené v mnoha českých a německých časopisech. Vlastenecké cítění postupně přechází v jakousi národní žárlivost, kdy Doucha úzkostlivě brání práva a čest národního jazyka.[9]

Energicky v buditelském duchu vystoupil Doucha ve dvou článcích, v *Květech* (1842)[10] a *ČČM* (1846)[11]. V prvním článku se zamýšlí nad psaním československých jmen v cizích dílech. Vyžaduje, aby také česká a slovanská jména byla psána v cizích (zvláště německých) časopisech nezkomoleně a správně.[12]

První překladatelskou prací, která vzbudila pozornost širší veřejnosti, byly výborným hexametrem přeložené *Počasy* (*The Seasons*) od Jamese Thomsona z roku 1842. Od té doby se soustředěně věnuje překladatelské činnosti děl světové literatury (např. Dante Alighieriho, A. S. Puškina, A. Mickiewicze, J. Byrona aj.).[13] Zajímalo ho rovněž divadlo, což ho také přivedlo k překladu divadelních her. Překládal např. díla V. Huga, A. Dumase st., největší pozornost ovšem věnoval dílům W. Shakespeara, kterých přeložil celkem devět. Jeho překlady jsou na svou dobu velmi vyspělé a v mnohém předčí překlady J. V. Sládka.

Nemalou pozornost zasluhují jeho práce a překlady z oblasti teologické literatury. Patří k nim např. překlad *Čtvera knih o následování Krista* od T. Kempenského (1843),

---

7 Psal zejména do ČČM, České včely, Květů, Vlastimila, Dennice, Blahověsti, Lumíra, Světozoru, Literárních listů, Osvěty, Rodinné kroniky, Koledy, Komenského, Školníka, Posla z Budče, Školy a život, Štěpnice, Naší mládeži, Budečské zahrady, Mladého čtenáře, Zlatých klasů, Přítele mládeže aj.

8 Z Herderových bájí. Květy, č. 24, 14. 6. 1838, s. 188–190; Spánek. Květy, č. 27, 4. 7. 1839, s. 215–216.

9 HIKL, K., František Doucha. Jungmannovec. Praha 1913, s. 6.

10 O psaní jmen československých ve spisech jino jazyčných. Květy (příloha), č. 5, 9. 3. 1842, s. 17–18; č. 7, 6. 4. 1842, s. 27–28; č. 8, 20. 4. 1842, s. 29–30.

11 Článek o netečnosti. ČČM, 1846, s. 84–94.

12 Podrobněji o první fázi Douchova díla:, HIKL, K.

13 HORÁKOVÁ, J., s. 21.

původní Douchova práce *Druhá zpráva o remešském rukopisu* (1844), spolu s P. Dvorským napsal *Dějepis katolické církve* (1849), s J. Fabianem *Jádro katolického náboženství pro dospělejší mládež a pěstouny její* (1849–1851), dále *Modlitby pro studující* (1852) aj. Třináctkrát vyšla jeho *Ministrace pro mládež, to je uvedení k způsobu, jakým se knězi u oltáře při mši sv. přisluhovati má*. Podílel se na vydávání náboženských spisů při *Bibli české* (1851 a 1857), při Bradáčově *Velkém kancionálu svatojanském*, při *Dodatku* k Řehákově *Patristické encyklopedii* (1859), přispíval také *do Časopisu pro katolické duchovenstvo* a do *Blahověsta*.[14] Současník snad i nedostatečně chápe výraznou Douchovu orientaci na náboženskou literaturu, i když víme, že profesně k ní byl prvořadě vázán. Je nutné podtrhnout neobyčejný význam tohoto druhu náboženské literatury pro vzrůst národního uvědomění v českých městech a městečkách, jejichž postupné migrační vlny z venkova se především seznamovaly s touto literaturou, která je prvním stupněm procesu vzdělání a osvěty v českém obrozeneckém prostředí.

Výraznou pozornost zasluhují Douchovy příspěvky do nejrůznějších slovníků. Nejdříve přispíval do Jungmannova Slovníku, poté do slovníků Špatného, Rankových a Kottova, v nichž se nachází na několik tisíc jeho hesel. Napsal také předmluvu a podílel se na německo-českém slovníku Franty Šumavského, přispěl i do Technologie J. S. Presla. V neposlední řadě je třeba uvést jeho hesla v Riegrově *Slovníku naučném*. Významný je i Douchův podíl na historii české bibliografie. Sbíral doplňky k Jungmannově *Historii české literatury*, avšak jeho nejcennějším dílem je *Knihopisný slovník československý, aneb seznam kněh, drobných spisů, map a hudebných věcí vyšlých v jazyku národa československého od r. 1774 až do nejnovější doby* (1868) společně s A. Dundrem a F. A. Urbánkem.[15]

Spolu se spisovatelem K. Vinařickým je F. Doucha pokládán za zakladatele dětské literatury v Čechách. Dětské literatuře se věnoval od padesátých let 19. století až do své smrti. Douchovy dětské knihy, kterých je téměř sto, odpovídají pevným mravním zásadám, jsou psány s národním nadšením a v náboženském duchu. Po celý život také F. Doucha sbíral lidovou poezii. Často pobýval na venkově, kde shromáždil rozsáhlou sbírku, z níž asi třemi sty položkami přispěl do sbírky národních písní K. J. Erbena. O tom se zmiňuje jeden z Douchových současníků: „Trvaje na venkově, cestoval po kraji a kdekoliv zaslechl žence, nebo dívky zpívající, zašel si z pěšiny nebo silnice k nim do polí a přímo z úst lidu písně ve svůj zápisník přenášel…“[16] Několik set písní s nápěvy připravoval k vydání roku 1884, zhoršující zdravotní stav mu to však již nedovolil. Původní Douchova básnická tvorba zůstala bohužel roztroušena ve více než čtyřiceti časopisech. Asi šest desítek didaktických básní chtěl vydat pod názvem Radoslav, to se mu však bohužel nepodařilo. Velkou část jeho humoristických a satirických básní najdeme v Bittnerově a Vilímkově *Úplném besedníku* (1877), výběr reflexivní lyriky pak v *České poezii XIX. věku* (1897) a v Bittnerově *Novém věku* (1914). Jaroslav Vrchlický, jeho obdivovatel, se pokusil o vydání Douchových básní, ale ani tento projekt nebyl dokončen.

---

[14] Tamtéž, s. 22–23.

[15] O bibliografické činnosti F. Douchy pojednává podrobněji: ŠIMAČEK, O., František Doucha, pokračovatel v Jungmannově Historii. In: Česká bibliografie, sv. 12. Praha 1976, s. 147–154.

[16] P. František Doucha. O životě a působení jeho. Pokrok, 1884.

Lužickosrbská problematika

Slovanská problematika zaujímala u Douchy, jako u dalších obrozenců, přední místo. Jsou to především překlady a zprávy v novinách a časopisech. Je ovšem zřetelné, že proti překladům z angličtiny a románských jazyků je slovanská literatura u něj zastoupena méně. I když si všímá celkové situace jednotlivých slovanských národů, v popředí u něj jsou filologické zájmy. Douchu můžeme pokládat za pokračovatele Herderových myšlenek obecného pokroku Slovanstva a Kollárovy kulturní a literární slovanské vzájemnosti.[17]

Mezi slovanskými skupinami, kterým věnoval svou pozornost, zaujímají výjimečné postavení Lužičtí Srbové.[18] Nebyl však prvním Čechem, kterého Lužičtí Srbové odborně zajímali. Byl to již zakladatel slavistiky Josef Dobrovský (1753–1829), který se s některými Lužickými Srby seznámil v době svých studií a udržoval s nimi přátelské kontakty po celý život. Zkoumal lužickosrbský jazyk, avšak ve svých *Geschichte der böhmischen Sprache und Literatur* z roku 1792 jej nepokládal za samostatný slovanský jazyk. Postupně se seznamuje i s dějinami a kulturou Lužických Srbů a v roce 1797 již lužickou srbštinu zařazuje mezi samostatné slovanské jazyky. Dospěl k názoru, že lužická srbština v obou hlavních nářečích představuje dva samostatné slovanské jazyky. Již na konci 18. století docházel Dobrovský do Lužického semináře, v němž vyučoval mladé seminaristy a sám dokonce Lužici v roce 1825 navštívil. Koncem roku 1826 se rozhodl s pomocí pražských seminaristů sepsat hornolužickou mluvnici, kterou již měl za dva roky téměř hotovou, ale v pohnutí mysli ji zničil.[19]

Dalším významným slovanským buditelem byl Pavel Josef Šafařík (1795–1861), který ve svých *Geschichte der slawischen Sprache und Literatur nach allen Mundarten* (1826) pojednal o dějinách jazyka a literatury Lužických Srbů, neopíral se ovšem o vlastní výzkumy a vycházel zejména z Dobrovského prací. Ve svém *Slovanském národopisu* (1842) však již podal dobrou charakteristiku jazyka i nářečí se dvěma ukázkami. Na základě vlastních studií píše o Lužických Srbech ve *Slovanských starožitnostech* (1836). Šafařík četl práce lužickosrbských autorů a měl přátelské kontakty s Lužickými Srby, zejména se Smolerem. O lužickosrbské národní písně se zajímal František Ladislav Čelakovský (1799–1852), který už do prvního svazku *Slovanských národních písní* zařadil lužickosrbský překlad německého posvícenského popěvku „Ta cewa wes so skandžuje“, další lužickosrbské písně zařadil do svazků v roce 1825 a 1827. Při sbírání materiálů pro práci o slovanských lidových příslovích se obrátil na H. Zejlera, s nimž si pak vyměňoval bohatou korespondenci, dopisoval si ale i s H. Smolerem a K. B. Pfulem. V roce 1830 otiskl v *ČČM* z Kucharského sbírky národních písní dolnolužickou část, a to jako první a nejstarší tištěnou lužickou sbírku národních písní vůbec. Významné místo v česko-lužickosrbských kulturních kontaktech zaujímá i lužickosrbský překlad Čelakovského Ohlasu písní ruských z roku 1846.

Kontakty s Lužickými Srby měl také František Palacký (1798–1876), který se v roce 1827 setkal v Lipsku s H. Zejlerem a tam mu dal podnět k sepsání lužickosrbské mluvnice a slovníku. Účastnil se i založení Lužickosrbské Matice (Maćica Serbska) v Bu-

---

[17] HIKL, K., s. 8–10.

[18] Kromě Lužických Srbů Doucha informoval v českém tisku i o dalších menších národech a etnikách, např. článek Národní slavnost Fryzanů. Květy, č. 123, 14. 10. 1845, s. 491–492; č. 124, 16. 10. 1845, s. 495.

[19] Podrobněji o J. Dobrovském a jeho kontakty s Lužicí např. práce: PÁTA, J., Josef Dobrovský a Lužice. Praha 1929.

dyšíně a přispěl k vypracování lužickosrbského politického memoranda v roce 1848. Po smrti J. Dobrovského převzal vedení Lužického semináře a národní výchovu lužickosrbských seminaristů v Praze Václav Hanka (1791–1861). Mladí Lužičané se na něj obraceli v otázkách osobních i národních a on jako první knihovník knihovny Národního muzea v Praze založil lužické oddělení. Stal se tak významným prostředníkem mezi Lužickými Srby a Čechy a po celý život s nimi udržoval přátelské kontakty.[20]

František Doucha se poprvé blíže seznamuje s lužickosrbskou problematikou v roce 1839 v lázních Libverda,[21] v nichž navázal přátelské kontakty s předním lužickosrbským spisovatelem J. P. Jordanem. Ten ho upozorňuje na základní díla lužickosrbské literatury, seznamuje jej se svými pracemi, sbírkami lužickosrbských lidových písní a vzbuzuje v něm zájem o tuto skupinu slovanského obyvatelstva. Doucha proto vyhledává v českých časopisech zmínky o této problematice a nachází přitom Štúrův článek *Cesta do Lužice* (*ČČM*, 1839) a článek *Zpráva o Slovanech Lužických*.[22] V roce 1840 publikuje první stať z oblasti lužickosrbské problematiky, lužickosrbské národní písně s paralelními překlady získané od Jordana, pod názvem *Lužické národní písně* (*ČČM*, 1840). V předmluvě se zmiňuje o lužickosrbském pravopisu a poukazuje na překlady F. L. Čelakovského z roku 1830 (*ČČM*). Navrhuje také reformu lužickosrbského pravopisu.

Poté, co se Ľ. Štúr na stránkách přílohy *Květů*[23] zmiňuje o brzkém vydání Smolerových lužických národních písní (*Pjesnički hornych a delnych Lužiskich Serbow*),[24] Doucha získává o této práci další informace a podrobněji o tom píše v článku *O vydání Lužicko-Srbských národních písní* (příloha *Květů*, 1841). Informuje zde podrobněji o autorech J. A. Smolerovi a L. Hauptovi a rovněž o obsahu práce.

Na přelomu třicátých a čtyřicátých let 19. století se na stránkách českého časopisu *Květy* objevují i jiné články o Lužických Srbech. Je to článek *Sirběni v horní Lužici*,[25] v němž se hovoří o historii, způsobu života, vlastnostech, kultuře, hospodářství a náboženském životě Srbů v Lužici. Důležité pro rozvoj lužickosrbsko-českých kontaktů bylo vytištění dvou lužickosrbsky psaných dopisů od lužicko-slovanského sboru v Budyšíně,[26] z nichž první byl adresován slovanskému ústavu v Prešporku. Jejich autor poukazuje na existenci Slovanů v Lužici, upozorňuje na nedostatek slovanských knih a žádá o zaslání literatury zejména v češtině a polštině. Upozorňuje na první vydání lužickosrbských knih a přislibuje poslat lužickosrbské básně a písně. K dopisu je v češtině poznamenáno, že právě v této době cestuje po Lužici jeden ze slovenských vlastenců (pravděpodobně Ľ. Štúr). V druhém dopise se hovoří o zlepšující se situaci v Lužici, o Čechovi K., jenž do Budyšína zaslal dvaadvacet českých knih. Dále je zde poznámka o práci Smolera a Haupta na vydání lužickosrbských písní, o nutnosti vydání německo-lužickosrbského a lužickosrbsko-německého slovníku a inovaci lužickosrbské gramatiky a s radostí se konstatuje, že v brzké době se budou v Lužici pravidelně objevovat časopisy *Květy* a *ČČM*, aby mohli Lužičtí Srbové lépe sledovat kulturní dění v Čechách.

---

[20] PÁTA, J., Lužickosrbské národní obrození a československá účast v něm. Slavia, 1923–1924, s. 362–370.

[21] DOUCHA, F., Z Liebwerdských lázní v Čechách. Květy, č. 35, 20. 8. 1839, s. 278–280.

[22] Květy, č. 51, 23. 5. 1839.

[23] ŠTÚR, Ľ., Lužické národní písně. Květy, č. 19, 17. 9. 1840.

[24] Objevuje se také v Dennici, II. díl., sv. III., 1840, s. 208–210.

[25] Květy, č. 36, 6. 9. 1838, s. 285–287.

[26] Zpráva o Slovanech lužických. Květy, č. 21, 23. 5. 1839, s. 168; č. 51, 19. 12. 1839, s. 406–407.

Pozornost si také zaslouží zpráva V. B. Nebeského o brzkém vydání nové lužickosrbské gramatiky od J. P. Jordana, který své dílo konzultoval s V. Hankou, F. Palackým a P. J. Šafaříkem.[27]

S prvním Douchovým článkem z oblasti lužickosrbské problematiky se seznámil významný lužickosrbský buditel J. A. Smoler (1816–1884) . Tato skutečnost se stala mezníkem v oboustranných vztazích. Smoler byl potěšen Douchovým zájmem o tuto problematiku a v rozsáhlém dopise z 6. října 1841 mu vyjádřil vřelý dík. Ocenil popularizaci lužickosrbských národních písní i jejich překlady. Podporuje ho v další buditelské činnosti a informuje o tom, že již vyšel první svazek lužickosrbských národních písní, který mu zasílá, aby o tom co nejdříve mohl informovat na stránkách českého tisku. Žádá Douchu i o to, aby zveřejnil, že neexistuje kvalitní lužickosrbsko-německý slovník. Zmiňuje se také o poslání šesti lužickosrbských básniček a rovněž jej žádá o jejich překlad. Na konci dopisu posílá ještě tři dolnolužické písně a k tomu uvádí pravopisnou poznámku. Když si uvědomíme, že z počátku ještě Doucha dobře neovládal lužickosrbský jazyk a vypomáhal si Smolerovými paralelními lužickosrbsko-německými texty, je jeho přístup k překladům lužickosrbských básní obdivuhodný.

Smolerovy prosby vzal Doucha vážně, protože již v listopadových přílohách časopisu *Květy* vychází ve dvou částech *Zpráva o vyšlých již národních písních Srbův Lužických*.[28] Vysoce oceňuje knihu *Pjesnički hornych a delnych Lužiskich Serbow*, přičemž si všímá obsahu i formální stránky práce. Součástí článku je i paralelní překlad dvou básní *Trudny kwas* (Trudná svatba) a *Jenajke spodobanje* (Jediná láska). Zmiňuje se rovněž o brzkém vydání druhého svazku tohoto díla a o německo-lužickosrbském slovníčku, v němž budou veškerá slova v písních obsažená.[29] Ještě v tomtéž roce vydává Doucha v *Květech* článek *Nový časopis slovanský v nářečí lužicko-srbském*.[30] Je zřejmé, že dále udržoval stálé kontakty s J. P. Jordanem, od něhož se dozvídal podrobné informace o dění v Lužici. Další ukázky lužickosrbských národních písní s překlady Doucha publikuje v *České včele* (1842).[31]

O doplňku k *Lužickým národním písním, pověstem atd.* od Smolera a Haupta napsal Doucha zprávu do *Květů* v roce 1844.[32] Smoler si rovněž všímá této informace, děkuje za to autorovi a v dopise z 20. 10. 1844[33] zasílá Douchovi lužickosrbský a německý text článku, který poté Doucha překládá a v rozšířené podobě vydává pod názvem *O postupu národnosti Srbův Lužických*.[34] V tomto nejrozsáhlejším článku s lužickosrbskou problematikou nastínil vývoj lužického národního obrození od třicátých let 19. století do tehdejší doby se všemi specifiky a nejvýznamnějšími osobnostmi. Zajímavé však je, že se Doucha v poznámkách nezmiňuje o podkladu, který mu Smoler k tomuto článku poskytl. O rok později vychází lužickosrbský překlad Čelakovského *Ohlasu písní ruských*,[35] který provedli J. E. Smoler a J. A. Warko. Výrazně se na jejich vydání podílel

---

27 Lužicko-srbská grammatika. Květy, č. 9, 6. 5. 1841, s. 35–36.
28 Květy, č. 22, 4. 11. 1841, s. 86; č. 23, 18. 11. 1841, s. 89–92.
29 PÁTA, J., Z běskeho listowanja J. E. Smolerja. Časopis Maćicy Serbskeje, 1918, s. 81–88.
30 Květy, č. 26, 16. 12. 1841, s. 99–100.
31 Rów wopytanje. Česká včela, č. 7, 25. ledna 1842, s. 24; Preć. Česká včela, č. 24, 25. března 1842, s. 93; Lubosć jenička. Česká včela, č. 37, 10. května 1842, s. 145.
32 Literatura lužicko-srbská. Květy, č. 104, 29. 8. 1844, s. 416.
33 PÁTA, J., 1919, s. 27–36.
34 ČČM, 1845, s. 426–452.
35 Wothlós pěsni ruskich. Praha 1846.

i František Doucha, jenž na nich pracoval jako korektor (vydáno pod jeho vedením).[36] Doucha o tom podrobně informoval na stránkách několika českých časopisů, nejpodrobněji pak v článku v *ČČM* s ukázkami přeložených básní.[37] Smoler mu za pečlivou korektorskou práci děkuje v dopise z 11. 7. 1846.[38]

V letech 1845–1848 Doucha píše na stránkách českých časopisů zejména zprávy o lužickosrbských pěveckých slavnostech. Informace opět získává od J. Smolera, jehož zaslané zprávy překládá.[39] Do roku 1845 spadá vznik nové tradice národních lužickosrbských slavností, nedílné součásti lužickosrbského národního obrození. Zakladateli této tradice byli Korla August Kocor a Handrij Zejler. První lužickosrbská pěvecká slavnost (serbski spěwanski swjedźeń) byla pořádána v pátek 17. 10. 1845 a poprvé na ní byly zpívány lužické národní hymny.[40] Nejrozsáhlejší zprávu s ukázkami písní píše Doucha ve svém článku o prvních pěveckých slavnostech v *Květech* (1845, 1846).[41] Zmiňuje se o nich také v *České včele* (1845),[42] české čtenáře seznamuje i s druhými pěveckými slavnostmi, o nichž píše v *Pražských novinách* (1846),[43] v *Květech* (1846)[44] a v *Poutníku* (1846),[45] o čtvrtých pěveckých slavnostech pojednává v *Květech* (1847).[46] Nezmiňuje se však o třetích lužickosrbských pěveckých slavnostech, o nichž neměl pravděpodobně dostatek informací. Mezi články ze druhé poloviny čtyřicátých let stojí za pozornost článek v *ČČM*,[47] v němž Doucha na základě zpráv z lužickosrbského časopisu *Tydźeńska Nowina* zevrubně informoval o založení Lužickosrbské Matice, o jejích stanovách, složení, programu, cílech a o vydávání nového časopisu, *Časopisu Maćicy Serbskeje*.

O Douchově neustálém kontaktu s lužickosrbským prostředím a o výrazném zájmu o budoucnost Lužice svědčí i skutečnost, že v roce 1847 daroval knihy knihovně Lužickosrbské Matice.[48] V mladších letech navštěvoval Lužický seminář, který tehdy vedl Václav Hanka, a poté lužickosrbské hodiny v Pražské Serbowce, spolku ustaveném 21. 10. 1846 pro konání pravidelných seminárních schůzek a nedělních nebo svátečních cvičení v lužickém jazyce. Doucha byl mezi Lužickými Srby známou a ctěnou osobností, o čemž svědčí záznam předsedy Serbowky Jakuba Buka o Douchově první návštěvě ze 13. 1. 1847: „Tónle muž je woprawdźe jenički w Prazy, kiž so hač dotal wo to postara, zo by so druhdy to abo tamne łužiske Serbstwo nastupowace přez češke časopisy druhim Słowjanam wozjewiło, začož zawěsće wutrobny dźak prajimy.“[49] Mnozí z Lužických Srbů jej také znali osobně z pražského lužickosrbského semináře,

---

36 PÁTA, J., 1919, s. 58–60.
37 Literatura lužicko-srbská. ČČM, 1846, s. 65–77. Dále pak kratší zprávy v Květech, č. 61, 23. 5. 1846, s. 246; č. 85, 18. 7. 1846, s. 342 a v České včele, 1846, s. 232.
38 PÁTA, J., 1919, s. 61.
39 Tamtéž, s. 60–66.
40 ČERNÝ, A., Různé listy o Lužici. Praha 1894, s. 24–25.
41 Zpěvní slavnost Srbů lužických. Květy, č. 131, 4. 11. 1845, s. 522–524. Dále pak: Literatura lužicko-srbská. Květy, č. 61, 23. 5. 1846, s. 246.
42 „Kde domov můj“. Česká včela, č. 91, 14. 11. 1845, s. 370.
43 Ze Srbské Lužice. Pražské noviny, č. 57, 26. 7. 1846, s. 241.
44 Druhá zpěvecká slavnost Srbů Lužických. Květy, č. 105, 3. 9. 1846, s. 423–424.
45 Zpěvecké slavnosti Lužicko-srbské. Poutník, 1846, s. 253–254.
46 Čtvrtá zpěvecká slavnost Srbů lužických. Květy, č. 133, 6. 11. 1847, s. 531–532.
47 Zpráva ze Srbské Lužice. ČČM, 1847, s. 675–683.
48 PÁTA, J., 1919, s. 80.
49 Týž, Lužické stati. Praha 1937, s. 42.

kam Doucha rád přicházel s Hankou.[50] V Čechách byl znám jako specialista na lužickosrbské překlady, o čemž svědčí, že ho o překlady z lužické srbštiny do češtiny žádal i P. J. Šafařík.[51] Doucha mu poskytnul své lužické národní písně do jeho *Slovanského národopisu* (1842).[52]

Rokem 1848 končí Douchovo nejplodnější období, kdy pravidelně informoval na stránkách českých časopisů o Lužických Srbech. V následujících letech není již jeho činnost tak intenzivní. Jsou to zejména básnické překlady a několik zpráv. Jde především o překlady v *ČČM* (1860),[53] ve *Květech* (1870)[54] a ve *Světozoru* (1874–1875).[55] V roce 1873 oslovuje F. Douchu, překladatele z ruské, polské a lužickosrbské literatury, František Vymazal s žádostí o příspěvky do *Slovanské poezie* a o zaslání jeho překladů, které vyšly mimo *ČČM*. Doucha mu pak 24. 5. 1873 ochotně zasílá seznam svých důležitých překladů, nemoc mu však zabránila uplatnit i nepublikované práce.[56] V roce 1878 pak vychází ve Vymazalově práci *Polská a Lužicko-Srbská poezie* čtyřiadvacet Douchových překladů z lužickosrbské národní a umělé poezie, což je nejrozsáhlejší souborný autorův překlad lužickosrbských textů. O úctě a vážnosti, jakou František Doucha mezi Lužickými Srby měl, svědčí i blahopřejný dopis k jeho druhotinám v roce 1884, v němž mu gratulovali přední lužickosrbští spisovatelé a kulturní činitelé.[57] Ještě v posledním roce svého života informuje v *ČČM* o vydání jednoho z děl ruského slavisty A. N. Pypina,[58] ve *Slovanském sborníku* píše o lužickosrbském překladu *Babičky*[59] a ve *Zlaté Praze* o lužickosrbských překladech *Babičky* B. Němcové a o knize *Historija serbskeho naroda* W. Bogusławského a M. Hórnika.[60]

František Doucha psal o kulturním a společenském životě Lužických Srbů v letech 1840–1884, a to do těchto časopisů: *Květy*, *ČČM*, *Česká včela*, *Dennice*, *Poutník*, *Pražské noviny*, *Světozor* a *Zlatá Praha*. Celkově publikoval o této problematice okolo tří desítek[61] článků, zpráv a souborů překladů básní a písní. Byly to národní písně a básně hornolužických i dolnolužických autorů.[62] Nejintenzivnější byla jeho odborná

---

50 Týž, 1919, s. 82–83.

51 Týž, 1922, s. 76.

52 PETR, J., Sobudźělo morawskeho poligloty F. Vymazala z M. Hórnikom a F. Douchu. Lětopis, rjad A, č. 13/1 a 2, 1966, s. 202.

53 Ukázky z umělého básnictví Srbův Lužických. ČČM, 1860, s. 321–325.

54 Srbům Lužickým (překlad básně M. Horníka). Květy, č. 41, 1870, s. 326.

55 Světozor, 1874, s. 327, 363; Světozor, 1875, s. 379, 423.

56 PETR, J., Sobudźělo morawskeho poligloty F. Vymazala z M. Hórnikom a F. Douchu. Lětopis, rjad A, č. 13/1 a 2, 1966, s. 202–207.

57 Byli to M. Hórnik, H. Dučman, J. Lusčanski, J. G. Kubaš., J. Skala, J. Nowak, J. Kummer, J. Bart-Ćišinski, J. Libš a M. Bjedrich. STEHLÍK, O., Korespondence Františka Douchy. Vlast, č. 9, červen 1916, s. 701–703.

58 Das serbisch-wendische Schriftthum in der Ober- und Niederlausitz. Von A. N. Pypin. ČČM, 1884, s. 335–337.

59 „Babička“ Boženy Němcové v překladu lužicko-srbském. Slovanský sborník, 1884, s. 112–113.

60 Literatura lužicko-srbská (zpráva o překladu Babičky B. Němcové). Zlatá Praha (příloha), č. 5, 1884, s. 22; Literatura lužicko-srbská (zpráva o knize Historija serbskeho naroda W. Bogusławského a M. Hórnika). Zlatá Praha, č. 21, 1884, s. 256.

61 Seznam jeho drobných článků o lužickosrbské problematice není pravděpodobně kompletní, protože jsou roztroušeny v mnoha časopisech.

62 Z hornolužických autorů překládal díla: M. Bjedricha, J. Buka, J. Ćěsly, M. Cyže, M. Hórnika, J. A. Kaplera, K. B. Pfula, J. Skaly, J. Wjely-Radyserba (Wjela-Rad), J. Vely (Vehla),

činnost v letech 1840–1847, v té době publikoval více než dvě desítky zpráv, článků a básní z lužickosrbské oblasti. Právě tato jeho činnost, i když se jednalo o zprávy a informace, které přejímal od svých lužickosrbských přátel a z lužickosrbských časopisů, měla podstatný vliv na popularizaci lužickosrbské otázky v českých zemích a stala se součástí důležité fáze lužickosrbského národního obrození. Jsou to většinou poměrně krátké informační články nepřesahující rozsah čtyř stran tisku, což vyžadovala povaha časopisů určených pro širokou čtenářskou obec. Tento rozsah přesahují jen publikace v *ČČM*; jsou to články: *Lužické Národní písně* (1840, 17 stran), *O postupu národnosti Srbův Lužických* (1845, 27 stran), *Zpráva ze Srbské Lužice* (1847, 9 stran), *Literatura Lužicko-srbská* (1847, 13 stran), V*zácné ostatky Slovanů* (1847, 5 stran) a *Ukázky z umělého básnictví Srbův Lužických* (1860, 5 stran).

Douchovy články nejsou vědeckými studiemi, avšak právě jeho umění srozumitelným jazykem sdělit laickému čtenáři odborné informace staví Douchu na jedno z předních míst v národně buditelském zápase českého a lužickosrbského národa a jejich hodnota je proto neocenitelná. Stejně výrazná je jeho úloha jako překladatele, k níž mu pomohla jeho lingvistická erudice. O tom, že Lužičtí Srbové velmi dobře znali Douchovu podporu jejich národního obrození a nesmírně si jí vážili, svědčí i nekrology v lužickosrbských časopisech.[63] Jeho rozsáhlé dílo je neodmyslitelným prvkem důležité fáze českého národního obrození. Doucha svými články nechal českou veřejnost nahlédnout do širšího spektra slovanského světa a vzájemnosti, zejména do oblasti Lužice a Lužických Srbů, kteří se stali jeho nejbližšími slovanskými přáteli.

Seznam Douchových článků souvisejících s lužickosrbskou problematikou

Z Liebwerdských lázní v Čechách. Květy, č. 35, 20. 8. 1839, s. 278–280.
Lužické národní písně. ČČM, 1840, s. 215–231.
Z Lužice. Dennice, II. díl, III. sv., 1840, s. 208–210.
O vydání Lužicko-Srbských národních písní. Květy, č. 11, 20. 5. 1841, s. 42–44.
Zpráva o vyšlých již národních písních Srbův Lužických. Květy, č. 22, 4. 11. 1841, s. 86.
Zpráva o vyšlých již národních písních Srbův Lužických. Květy, č. 23, 18. 11. 1841, s. 89–92.
Nový časopis slovanský v nářečí lužicko-srbském. Květy, č. 26, 16. 12 1841, s. 99–100.
Rów wopytanje (překlad). Česká včela, č. 7, 25. 1. 1842, s. 24.
Preć (překlad). Česká včela, č. 24, 25. 3. 1842, s. 93.
Lubosć jenička (překlad). Česká včela, č. 37, 10. 5. 1842, s. 145.
Literatura lužicko-srbská. Květy, č, 104, 29. 8. 1844, s. 416.
O postupu národnosti Srbův Lužických. ČČM, 1845, s. 426–452.
„Kde domov můj“. Česká včela, č. 91, 14. 11. 1845, s. 370.
Zpěvní slavnost Srbů lužických. Květy, č. 131, 4. 11. 1845, s. 522–524.
Literatura lužicko-srbská. Květy, č. 61, 23. 5. 1846, s. 246.

H. Vićazecové a H. Zejlera. Z dolnolužických pak: F. Balcára, P. Broniše, J. B. Nyčky a M. Rochy.

63 Např. P. Franc Doucha. Katholski Posoł, č. 22, 15. novembra 1884, s.201–202; ŽUR, M., P. Franc Doucha. Łužica, č. 1, januar 1885, s. 6–7.

Literární zpráva (zpráva o vydání překladu Ohlasu písní ruských). Květy, č.85, 18. 7. 1846, s. 342.
Literatura Lužická (zpráva o vydání překladu Ohlasu písní ruských). Česká včela, č. 58, 21. 7. 1846, s. 232.
Druhá zpěvecká slavnost Srbů Lužických. Květy, č. 105, 3. 9. 1846, s. 423–424.
Ze srbské Lužice (zpráva o zpěveckých slavnostech). Pražské noviny, č. 57, 26. 7. 1846, s. 241.
Zpěvecké slavnosti Lužicko-srbské. Poutník, 1846, s. 253–254.
Čtvrtá zpěvecká slavnost Srbů lužických. Květy, č. 133, 6. 11. 1847, s. 531–532.
Zpráva ze Srbské Lužice. ČČM, 1847, s. 675–683.
Literatura Lužicko-srbská. ČČM, 1847, s. 65–77.
Vzácné ostatky Slovanů .ČČM, 1847, s. 647–651.
Ze srbské Lužice (zpráva o činnosti Srbského spolku budyšínských gymnazistů, Matice Srbské a o nových lužickosrbských knihách). Květy, č. 6, 13. 1. 1848, s. 24.
Literatura lužicko-srbská (zpráva o vydání Časopisu towařstva Mačicy serbskeje). Květy, č. 30, 9. 3. 1848, s. 126–127.
Ukázky z umělého básnictví Srbův Lužických (překlady). ČČM, 1860, s. 321–325.
WJELA-RAD., J., Myslivec (překlad). Květy, č. 1, 6. 1. 1870, s. 6.
Týž, Mniška (překlad). Květy, č. 13, 31. 3. 1870, s. 102.
HORNÍK, M., Srbům Lužickým (překlad). Květy, č. 41, 1870, s. 326.
ĆĚSLA, J., Královská dcera (překlad). Světozor, 1874, s. 327.
BUK, J., Srbská lípa (překlad). Světozor, 1874, s. 327.
BJEDRICH, M. V., Nad otcovým hrobem (překlad). Světozor, 1874, s. 363.
KAPLÉŘ, J., Sirotčin postesk (překlad). Světozor, 1874, s. 363.
PFUL-LUŽAN, K. B., Návrat do srbských Lužic (překlad). Světozor, 1874, s. 363.
SKALA, J., Na hřbitově (překlad). Světozor, 1874, s. 363.
BRONIŠ, P., Zabloudilí hoši (překlad). Světozor, 1875, s. 423.
BALCÁR, F., U večer (překlad). Světozor, 1875, s. 379.
ROCHÁ, M., Tři krásné hvězdy (překlad). Světozor, 1875, s. 423.
VYMAZAL, F, Polská a Lužicko-Srbská poezie. Výbor z národního a umělého básnictva polského a lužicko-srbského v českých překladech (překlady 24 lužickosrbských básní, s. 405–427). Brno 1878.
O lužicko-srbském překladě celé Bible „Svate Pismo stareho a noveho zákonka“ (zpráva). Slovanský sborník, 1883, s. 177.
Das serbisch-wendische Schrifthum in der Ober-und Niederlausitz. Von A. N. Pypin (zpráva). ČČM, 1884, s. 335–337.
Literatura lužicko-srbská (zpráva o překladu Babičky B. Němcové). Zlatá Praha (příloha), č. 5, 1884, s. 22.
Literatura lužicko-srbská (zpráva o knize Historija serbskeho naroda W. Bogusławského a M. Hórnika). Zlatá Praha, č. 21, 1884, s. 256.
„Babička“ Boženy Němcové v překladu lužicko-srbském. Slovanský sborník, 1884, s. 112–113.

Literatura o Františku Douchovi

BENEŠ, J., Ač zemřeli ještě mluví. Medailony českých katolických vlasteneckých kněží. Praha 1964, s. 343–350.
Doucha František. Ottův Slovník naučný. VII. díl. Praha 1893, s. 886–887.
Doucha František. Slovník naučný. Díl II. Praha 1862, s. 266.
Doucha übersetzt zehn wendische Lieder ins Böhmische. Neues Lausitzisches Magazin, Nr. 19, 1841, s. 197–198.
Franc Doucha. Serbske Nowiny, č. 144, 26. junija 1922.
František Doucha. Květy, č. 42, 15. 10. 1868, s. 334 (podobizna na s. 332).
František Doucha. Literární vzpomínka k sedmdesátým narozeninám jeho. Osvěta, 1880, s. 749–752.
HIKL, K. František Doucha. Jungmannovec. Praha 1913.
HORÁKOVÁ, J. Písemná pozůstalost Františka Douchy. Praha, FF UK 1995 (diplomová práce).
LEBEDA, J., Róčnica dawno zemrěłeho přećela Serbow. Rozhlad, č. 9, 1980, s. 358–360.
MALÝ, J., František Doucha. Osvěta, 1885, s. 20–29, 209–216.
MOKRÝ, O., František Doucha. Několik slov k sedmdesátým jeho narozeninám. Květy, 1880 (druhé pololetí), s. 351–353.
MUDRA, J., Wo Františku Douše přednošowała. Rozhlad, č. 3, 2001, s. 119.
O dvou korektorech a jedné korektuře. Národní Listy, 1. 6. 1919.
P. Franc Doucha. Katholski Posoł, č. 22, 15. novembra 1884, s. 201–202.
P. František Doucha. O životě a působení jeho. Pokrok, 1884.
P. František Doucha. Zlatá Praha, č. 45, 1884, s. 542–543.
P, J., Z běskeho listowanja J. E. Smolerja. Časopis Maćicy Serbskeje, 1918, s. 49–100.
Týž, Z běskeho listowanja J. E. Smolerja. Časopis Maćicy Serbskeje, 1919, s. 3–112.
Týž, Z běskejo listowanja J. E. Smolerja. Časopis Maćicy Serbskeje, 1922, s. 71–80.
PETR, J., Sobudźěło morawskeho poligloty F. Vymazala z M. Hórnikom a F. Douchu. Lětopis, rjad A, č. 13/1 a 2, 1966, s.200–217.
STEHLÍK, O., Korespondence Františka Douchy, Vlast, č. 1, říjen 1915, s. 28–35; č. 2, listopad 1915, s. 135–144, č. 4, leden 1916, s. 309–315, č. 5, únor 1916, s. 373–378; č. 7., duben 1916, s. 540–543; č. 8, květen 1916, s. 599–604; č. 9, červen 1916, s. 701–707; č. 10, červenec 1916, s. 783–788; č. 1, říjen 1916, s. 42–47; č. 2, listopad 1916, s. 129–134.
TÝŽ, Lužické dopisy psané Františku Douchovi. Českolužický Věstník, č. 1, leden1920, s. 7.
ŠIMÁČEK, O., František Doucha, pokračovatel v Jungmannově Historii. Česká bibliografie, č. 12, 1976, s. 147–154.
ŠOŁTA, J. – KUNZE, P. – ŠĚN, F., Doucha, František. Nowy biografiski słownik k stawiznam a kulturje Serbow. Budyšin 1984, s. 118 (autor: Zdeněk Boháč).
VODIČKA, K. Š, P. František Doucha. Jeho život a působení. Praha 1884.
YPSYLON, O dvou korektorech a jedné korektuře. Národní Listy (Literární příloha), č. 129, 1. června 1919.
ŽUR, M., P. Franc Doucha. Łužica, č. 1, januar 1885, s. 6–7.

Příloha: *fotografie Františka Douchy*
Pozůstalost F. Douchy, kart. 1/H/32–33, LA PNP – Praha.

Zusammenfassung

Der Publizist, Schriftsteller und Übersetzer František Doucha gehörte zu den profiliertesten Vertretern der tschechischen nationalen Wiedergeburtsbewegung in der ersten Hälfte des 19. Jahrhunderts. Besonders eng fühlte er sich mit den Lausitzer Sorben verbunden, deren kulturelle und nationale Entwicklung er mit Engagement und Anteilnahme verfolgte. Eine Analyse seiner sorabophilen Aktivitäten steht im Mittelpunkt des Aufsatzes, dem kurze Ausführungen über Leben und Wirken vorangestellt sind.

Douchas Interesse für die Sorben wurde durch Jan Pětr Jordan geweckt, den der tschechische Theologe 1839 kennen lernte. Bereits ein Jahr später veröffentlichte er erstmals einen Aufsatz über die Sorben, dem später weitere informative Berichte über das kulturelle und nationale Leben dieses kleinen slawischen Volkes folgten. Seine Informationen erhielt er vor allem von Jan Arnošt Smoler, dessen Briefe und Berichte er, mit kleineren Zusätzen und Ergänzungen versehen, übersetzte und so dem tschechischen Leser zugänglich machte. Doucha gilt als einer der bedeutendsten Förderer der tschechisch-sorbischen Wechselseitigkeit im Vormärz. Bis 1847 veröffentlichte er in Zeitungen und Zeitschriften mehr als 20 kleinere Aufsätze über die Sorben. In der zweiten Jahrhunderthälfte ebbte diese intensive Tätigkeit ab, sie erstreckte sich nun vor allem auf die Übersetzung von Gedichten und auf die Ankündigung sorabistischer Publikationen.

Ein umfangreiches Verzeichnis von Douchas sorabistischen Veröffentlichungen und eine Zusammenstellung von Publikationen über den Autor beschließen die Studie.